

Dziedzictwo, które trwa

Jubileuszowy Magazyn
Muzeum Wsi Kieleckiej

Nr 1/2026 (4)

Na zdjęciu od prawej: Katarzyna Korus – Dyrektor Muzeum Wsi Kieleckiej, Małgorzata Krzywdą – Kierownik Parku Etnograficznego w Tokarni, Jarosław Karyś – Zastępca Dyrektora Muzeum Wsi Kieleckiej, fot. Mariusz Łężniak.

Witajcie w nowym rozdziale naszej historii!

Z ogromną radością oddajemy w Państwa ręce pierwszy numer kwartalnika, który powstał, aby zaprosić Was do wspólnego świętowania *Jubileuszu 50-lecia Muzeum Wsi Kieleckiej*. To pół wieku pasji, ochrony i ocalania od zapomnienia dziedzictwa materialnego i niematerialnego kieleckiej wsi, o czym szczegółowo dowiecie się ze strony Muzeum Wsi Kieleckiej (www.mwk.com.pl). Na łamach naszego kwartalnika :

- **Odkryjemy przeszłość:** Przybliżymy fascynujące dzieje naszych obiektów oraz kolekcji.

- **Poznamy ludzi:** Przedstawimy pracowników, których wiedza i codzienna praca tworzą muzeum.
- **Będziemy na bieżąco:** Znajdziecie tu aktualności i zaproszenia na nasze wydarzenia.
- **Zaskoczmy ciekawostkami:** Ujawnimy sekrety ukryte w muzealnych magazynach i opowiemy o zapomnianych zwyczajach i obrzędach.

Dziękujemy, że jesteście z nami od 50 lat. Zapraszamy do lektury i wspólnego odkrywania naszej historii.

Zabudowania zagrody z Bukowskiej Woli podczas zestawiania chałupy.

50 lat Muzeum Wsi Kieleckiej – dziedzictwo, które trwa

W 2026 roku Muzeum Wsi Kieleckiej świętuje 50. rocznicę powstania, jednak pomysł utworzenia Parku Etnograficznego, chroniącego ludową architekturę, zaczął się kształtować już w latach 50. ubiegłego stulecia. W 1957, Roman Reinfuss, wówczas doktor Akademii Sztuk Plastycznych w Krakowie, wygłosił referat w którym postulował utworzenie Parku Etnograficznego poświęconemu budownictwu Kielecczyny. Projekt nie zyskał wówczas aprobaty wojewódzkiego konserwatora zabytków i władz województwa, gdyż w tamtym okresie preferowano inną formę ochrony obiektów zabytkowych. W przeciągu następnej dekady zmieniono zdanie i w rezultacie postanowiono powołać placówkę odpowiedzialną za utworzenie i działalność Parku Etnograficznego. Muzeum Wsi Kieleckiej, które miało podjąć się tego zadania, powstało 21 lipca 1976 r.; jego pierwszym dyrektorem był Andrzej Szura, ówczesny pracownik Biura Dokumentacji Zabytków przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków.

Park Etnograficzny rozważano ulokować w kilku miejscach ale ostatecznie postanowiono umieścić go we wsi Tokarnia koło Chęcín. Decydującym czynnikiem było różnorodne ukształtowanie terenu, dzięki czemu można było podzielić Park na kilka sektorów, z których każdy przypominał pod względem krajobrazowym inny subregion Kielecczyny. W pierwszym roku działalności Muzeum pozyskało 30 obiektów (z planowanych 76). Pierwszym budynkiem, który pojawił się na terenie Parku, była chałupa z Rokitna, datowana na 1805 r.

Uroczyste otwarcie Parku Etnograficznego w Tokarni odbyło się 10 czerwca 1986. Stało w nim wówczas 20 obiektów. Także frekwencja była – w porównaniu

z obecną – stosunkowo niewielka, gdyż w pierwszym roku działalności Park odwiedziło 1500 zwiedzających. W ciągu pierwszych 10 lat działalności, Park przeżył głęboką rozbudowę. Pojawiły się w nim kolejne obiekty, w tym szczególnie cenne: kościół z Rogowa oraz spichlerz ze Złotej Pińczowskiej, datowany na 1719 r. Przełomowym etapem rozwoju Muzeum Wsi Kieleckiej były lata 2011-2013. Dzięki dofinansowaniu z Unii Europejskiej oraz z programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, na terenie Parku zestawiono aż 42 nowe obiekty. Pozyskano również wiele cennych eksponatów, m.in. kompletny gabinet lekarza, dr. Witolda Poziomskiego, który w latach 1908-1968 prowadził praktykę w Suchedniowie.

W 1999 r. Muzeum przejęło administrację nad „Pomnikiem-Mauzoleum w Michniowie”, powołanym dla upamiętnienia zbrodni dokonanych przez niemieckich żołnierzy i żandarmów na mieszkańcach świętokrzyskich wsi podczas drugiej wojny światowej.

Muzeum Wsi Kieleckiej cały czas się rozwija. Każdego roku skansen odwiedza ponad sto tysięcy osób. Wzbogaceniu uległ kalendarz imprez i wydarzeń kulturalnych oraz popularnonaukowych. Podczas ubiegłego sezonu odbyło się ich aż 25. Rozbudowywana jest także oferta Parku. Wciąż pojawiają się w nim nowe obiekty; w minionym roku ukończono przeniesienie tzw. Kałamarzyka, czyli dworku urzędnika górniczego z Suchedniowa.

Niniejsze wydawnictwo stanowi pierwszy numer jubileuszowego kwartalnika Muzeum Wsi Kieleckiej. Na jego stronach odnajdziecie Państwo informacje o muzeum oraz jego pracy, której nadrzędnym celem jest ochrona materialnego i niematerialnego dziedzictwa wsi kieleckiej oraz popularyzacja wiedzy o nim. Zachęcam do lektury.

Dział Techniczny Muzeum WSi Kieleckiej, fot. Mariusz Łęźniak..

Dział Techniczny Park Etnograficzny w Tokarni

Dział Techniczny Muzeum Wsi Kieleckiej został utworzony w 1990 roku, po czternastu latach działalności Muzeum, poprzez powołanie własnej brygady remontowo-budowlanej. Jej podstawowym zadaniem była realizacja budowy skansenu. Koncepcja wznoszenia obiektów muzealnych przez własne zespoły remontowo-budowlane stanowiła jeden z kluczowych postulatów zgłaszanych od początku lat osiemdziesiątych XX wieku w dyskusjach nad przyszłością muzeów na wolnym powietrzu.

Obecnie Dział Techniczny tworzy dziesięcioosobowy zespół pracowników, w skład którego wchodzi stolarze, cieśle, elektrycy oraz pracownik nadzoru technicznego posiadający wymagane uprawnienia budowlane do pełnienia samodzielnych funkcji w budownictwie, w tym funkcji inspektora oraz kierownika budowy.

Do podstawowych zadań Działu Technicznego należy realizacja prac budowlanych i remontowych oraz zapewnienie właściwego stanu technicznego wszystkich obiektów budowlanych Muzeum, w szczególności

ści obiektów zabytkowych. Zakres odpowiedzialności obejmuje również środki trwałe oraz urządzenia infrastruktury technicznej Muzeum, w tym sieci: energetyczna, wodno-kanalizacyjna i grzewcza, drogi komunikacyjne, parkingi, ogrodzenia oraz oświetlenie. Dział organizuje, wykonuje i nadzoruje prace remontowe, wznosi wybrane obiekty zabytkowe, obiekty małej architektury oraz inne obiekty zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. We współpracy z innymi działami Muzeum prowadzi również prace konserwatorskie i renowatorskie.

Istotnym zadaniem Działu Technicznego jest realizacja zleceń otrzymywanych od pozostałych działów Muzeum, np: transportów osób, materiałów i eksponatów, a także przygotowanie i realizacja wystaw stałych oraz czasowych zgodnie z projektami i założeniami ich autorów.

Dział Techniczny odpowiada za przygotowanie i zabezpieczenie techniczne imprez organizowanych przez Muzeum, a także za koordynację pracy oraz obsługę parkingów podczas wydarzeń kulturalnych odbywających się na terenie Parku Etnograficznego w Tokarni.

Ponadto Dział prowadzi magazyn techniczny Muzeum Wsi Kieleckiej, obejmujący w szczególności zarządzanie zapasami magazynowymi, przyjmowa-

nie towarów, odbiór ilościowy i jakościowy dostaw, właściwe przechowywanie zasobów, przestrzeganie obowiązującej dokumentacji magazynowej oraz bieżące monitorowanie stanów magazynowych.

W zasobach Działu Technicznego znajduje się dokumentacja techniczna obiektów Parku Etnograficznego, która jest na bieżąco uzupełniana w ramach sprawowanego nadzoru technicznego. Nadzór ten realizowany jest z uwzględnieniem przepisów prawa budowlanego oraz innych regulacji związanych z funkcjonowaniem i eksploatacją budynków i budowli.

Do najważniejszych realizacji Działu Technicznego w latach dziewięćdziesiątych XX wieku należą m.in. translokacja spichlerza ze Złotej Pińczowskiej oraz kościoła z Rogowa. W ostatnich latach wzniesiono takie obiekty zabytkowe jak wiatrak z Dębna, kapliczki z Dębna i Drugni, spichlerz z Kamiennej Góry, obora z Gęśic oraz dworek „Kałamarzyk” z Suchedniowa. Dział Techniczny tworzy zespół pracowników o dużym doświadczeniu ciesielskim, stolarskim i kowalskim, budowanym i przekazywanym przez ponad 35 lat funkcjonowania Działu.

W odpowiedzi na potrzeby Muzeum, działalność Działu w ostatnich latach w znacznym stopniu koncentruje się również na obsłudze licznych imprez cyklicznych i wydarzeń zleconych. Prace te obejmują przygotowanie wydarzeń, obsługę techniczną (w tym parkingów, instalacji elektrycznych, agregatów prądotwórczych oraz nagłośnienia) oraz prace porządkowe po ich zakończeniu. Pracownicy Działu uczestniczą także w pokazach etnograficznych, m.in. corocznie podczas imprezy „Wytopki Ołowiu”, gdzie prowadzą pokaz wytopu ołowiu w piecu hutniczym, wybijania pamiątkowych talarów oraz otrzymywania miedzi metodą elektrolizy.

Jednocześnie Dział Techniczny nieprzerwanie zachowuje zdolność do realizacji zadań związanych z translokacją i wnoszeniem obiektów zabytkowych, czego przykładem jest zakończona w 2025 roku translokacja i budowa dworku „Kałamarzyk” z Suchedniowa w Parku Etnograficznym w Tokarni. Wśród innych zrealizowanych inwestycji znajdują się m.in. budowa placu zabaw oraz wykonanie obiektów małej architektury, takich jak gołębnik, dzwonniczka burzowa i krzyż choleryczny. Dział prowadzi również liczne prace remontowe na terenie Parku Etnograficznego oraz w pozostałych oddziałach Muzeum Wsi Kieleckiej.

Dział Edukacyjno-Historyczny Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie

Muzeum Wsi Kieleckiej jest nie tylko muzeum etnograficznym. Oddziałem Muzeum jest Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie, powstałe w miejscu pamięci narodowej – przy mogile pomordowanych przez Niemców w 1943 r. mieszkańców wsi Michniów. Taka struktura czyni Muzeum Wsi Kieleckiej wyjątkowym, bowiem jako instytucja naukowo-badawcza i wystawiennicza może zaprezentować dzieje kieleckiej wsi kompleksowo – nie omijając trudnych czasów II wojny światowej i zaangażowania mieszkańców wsi w walkę z okupantem.

II wojna światowa jest ogólnopolską cezurą – oddziela nie tylko okresy historyczne, ale przede wszystkim przez lata dzieliła dzieje rodzin i społeczności. Przed wojną... – zaczęli opowiadać o dawnych czasach nasi dziadkowie. Po wojnie... – mówiły matki i babcie, snując historie rodzinne.

W Michniowie pojawiła się jeszcze jedna cezura – ta najbardziej dramatyczna – „przed” i „po” pacyfikacji. Po 1943 r. po wsi zostały zgłiszcza, a większość tych, którzy stanowili trzon społeczności wymordowano. Michniów stał się symbolem oporu i walki z okupantem – walki ludzi wsi. Muzeum kultywuje pamięć o tych wydarzeniach i ludziach.

Dział Edukacyjno-Historyczny ma za zadanie gromadzić i udostępniać zbiory z zakresu martyrologii polskich wsi – czyli wszystko to, co dotyczy zaangażowania mieszkańców w walkę o niepodległość i ceny, jaką za to zapłacili. Jest to zadanie wymagające. Wydarzenia II wojny światowej oddalają się z każdym odchodzącym świadkiem. Stają się coraz mniej żywe, bo nie ma ludzi, dla których były rzeczywistością, a nie tylko tekstem w podręczniku i zdjęciem na wystawie.

W Dziale Edukacyjno-Historycznym pracuje siedmiu historyków, w tym dwóch z tytułami doktorów nauk humanistycznych. Ich zadaniem jest między innymi przygotowywanie wciąż napływających do Muzeum darów w postaci artefaktów – pamiątek i przedmiotów dokumentujących historię wsi w czasie II wojny światowej. Każdy z takich przedmiotów zanim zostanie przyjęty, przechodzi proces weryfikacji – historycy sprawdzają jego autentyczność, stan zachowania, badają jego znaczenie, odkrywają powiązania. Dopiero

Dział Edukacyjno-Historyczny Muzeum WSi Kieleckiej
w Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie, fot. Mariusz Łęźniak.

potem kolejne muzealia zostają zapisane w inwentarzu zbiorów. Jest to proces czasochłonny i wymagający skrupulatności, bowiem to właśnie te przedmioty mogą potem oglądać zwiedzający na wystawach i czytać o nich w publikacjach.

Badania naukowe i publikowanie ich wyników to kolejne ważne zadanie pracowników działu. Na podstawie zgromadzonych w zbiorach materiałów oraz dokumentów dostępnych w innych jednostkach – archiwach i muzeach możemy odkrywać kolejne zakamarki naszej historii – a tych wciąż jest bez liku. Są wydarzenia, o których warto przypominać: dzieje wyjątkowych ludzi, nieodkryte wątki, szczegóły, które trzeba wyjaśnić. Historia nigdy nie jest zamknięta – zawsze znajduje się pytania, na które warto szukać odpowiedzi. Czasem wydaje się, że już wszystko wiemy albo że pewne tematy nigdy już nie zostaną wyjaśnione – a jednak zdarza się, że ktoś odnajdzie zaginiony dokument, przyniesie skrywaną dotąd pamiątkę. I wtedy znów zaczyna się nasza badawcza przygoda – marsz do przeszłości.

Badania historyczne i gromadzenie muzealiów mają odzwierciedlenie w wystawach. Ekspozycja stała Mauzoleum to główny element narracji o martyrologii polskich wsi, ale tworzymy także wystawy czasowe. Nie sposób zaprezentować na stałej wystawie wszystkiego, co kryje się magazynach Muzeum. Dzięki okre-

sowo zmienianym ekspozycjom możemy pokazać więcej i opowiedzieć więcej. Wybierają temat, szukają eksponatów, opracowują narrację – tworzą teksty i całą opowieść, a potem prezentują ją zwiedzającym.

Z wystawami łączy się kolejne ważne zadanie Działu – edukacja. Naszym zadaniem jest przybliżyć ją, szczególnie młodzieży. Dlatego organizujemy lekcje i warsztaty muzealne, gry i specjalne zwiedzanie ekspozycji. Przygotowujemy prezentacje multimedialne i materiały edukacyjne, gry.

Pracownicy Działu zajmują się także organizacją wydarzeń kulturalnych i historycznych. Najważniejszym wydarzeniem w kalendarzu Mauzoleum są lipcowe, rocznicowe uroczystości Pacyfikacji Wsi Michniów. Przy Mogile Pomordowanych gromadzą się mieszkańcy wsi, rodziny Ofiar i wszyscy, którzy chcą złożyć im hołd i pamiętać.

Dział Promocji i Marketingu Muzeum Wsi Kieleckiej, fot. Artur Dziwirek.

Dział Promocji i Marketingu

Pracą pięcioosobowej załogi DPiM cechuje się szczególną wszechstronnością oraz wielozadaniowością. Dział odpowiada za promocję wydarzeń i wystaw oraz budowanie wizerunku Muzeum jako nowoczesnej instytucji kultury, otwartej na różnorodne grupy odbiorców. Działania te obejmują jednocześnie prowadzenie komunikacji w mediach, współpracę z partnerami, przygotowywanie materiałów informacyjnych oraz reagowanie na bieżące potrzeby odwiedzających. Dzięki temu Muzeum skutecznie łączy ochronę dziedzictwa kulturowego z aktywną obecnością w przestrzeni publicznej.

Na barkach pracowników działu spoczywa koordynacja sceny oraz współpraca z wystawcami podczas dużych etnograficznych imprez plenerowych odbywających się w Parku Etnograficznym w Tokarni oraz budowanie relacji z Kołami Gospodyń Wiejskich, zespołami ludowymi i obrzędowymi oraz autentycznymi twórcami ludowymi. Do zadań działu należy przygotowanie i prezentacja oferty Muzeum. DPiM pełni rolę nowoczesnego „impresariatu” MWK, dzięki któremu klienci mogą zorganizować imprezy firmowe, okolicznościowe, sportowe w wyjątkowej scenarii największego skansenu w Polsce.

W ciągu minionych lat dzięki projektom napisanym przez dział udało się pozyskać środki zewnętrzne, które istotnie wzbogaciły zasoby Muzeum oraz otworzyły go na nowe możliwości. Kluczowe projekty realizowane przez DPiM:

- zakup kolekcji fotografii Pawła Pierścińskiego, najsłynniejszego członka uznanej, kieleckiej grupy fotograficznej zwanej Kielecką Szkołą Krajobrazu,
- zakup archiwalnych audycji Piotra Gana oraz Bronisława Opałki,
- realizację plenerowego pokazu przedwojennych adaptacji filmowych utworów Stefana Żeromskiego,
- realizację 2 wystaw fotografii w oparciu o twórczość fotografików Kieleckiej Szkoły Krajobrazu wraz z przygotowaniem: „Kupić nie kupić, potargować warto” (Janusz Buczkowski) oraz „Portret zapomnianej prowincji kieleckiej – Pierściński, Buczkowski, Gajewski”. Za plakat do ww. wystawy grafik muzeum, artysta plastyk Grzegorz Chorażek otrzymał wyróżnienie na 28. Ogólnopolskim Przeglądzie Plakatu Muzealnego i Ochrony Zabytków w Przemyślu.
- realizację cyklu szkoleń kulinarnych w ramach projektu „Góry Świętokrzyskie – Smak Tradycji” współfinansowanego przez Szwajcarię w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej Swiss Contribution.

- realizacja wydarzenia „Folklor jako integralny element kultury współczesnej – I. Świętokrzyski Festiwal Kultury Ludowej” w ramach którego zrealizowane zostały 4 wystawy, 4 webinaria online oraz koncert.
- z inicjatywy DPiM, ostatni, żyjący przedstawiciel słynnej, nie tylko w Polsce, Kieleckiej Szkoły Krajobrazu Janusz Buczkowski otrzymał w 2020 r. nagrodę Miasta Kielce.

W 2023 roku DPiM zrealizował w Dworku Laszczyków w Kielcach cykl sześciu wystaw wraz z koncertami, gdzie swoje wystawy zaprezentowali wybitni, współcześni artyści: Barbara Chorążek, Marek Hołda, Paweł Olchawa, Barbara Czapora – Zaręba, Tomasz Chudzik i Witold Zaręba.

Na szczególną uwagę zasługuje realizacja wystawy w Dworku Laszczyków w Kielcach poświęconej Janowi Pawłowi II. Tworzyły ją wielkoformatowe dzieła opowiadające o życiu Ojca Świętego, które namalował pracownik działu artysta Grzegorz Chorążek. Ten uznany twórca jest także autorem oprawy graficznej MWK.

Dział angażował się także w działalność edukacyjną tworząc takie projekty jak Muzeum Otwarte na Edukację, przygotowując filmy: „Wesele wójtowej córki oraz „Ginące zawody”, które do dziś cieszą się popularnością w sieci.

Dział Organizacyjno-Administracyjny i Kadr

Sprawy z zakresu obsługi organizacyjnej, administracyjnej i kadrowej Muzeum prowadzi Dział Organizacyjno-Administracyjny i Kadr. Do zakresu zadań działu należą w szczególności:

- opracowywanie zarządzeń i regulaminów wewnętrznych oraz wniosków mające na celu usprawnienie funkcjonowania instytucji,
- współpraca z kancelarią prawną w zakresie prawidłowości opracowywanych regulacji wewnętrznych i ich zgodności z obowiązującymi przepisami prawa,
- gromadzenie i przechowywanie dokumentów regulujących pracę instytucji,
- prowadzenie obsługi kancelaryjno-sekretarskiej Muzeum,
- prowadzenie obsługi administracyjnej narad, posiedzeń i spotkań,
- przygotowanie logistyczne posiedzeń Rady Muzeum,
- prowadzenie dokumentacji kontroli prowadzonych przez organy zewnętrzne, nadzór nad wykonaniem wszystkich zaleceń pokontrolnych i przeprowadzanie okresowych kontroli z realizacji zarządzeń porządkowych,
- prowadzenie spraw związanych z obsługą transportową Muzeum:
 - koordynowanie i nadzorowanie pracy kierowców,
 - prowadzenie rozliczeń kart drogowych pojazdów służbowych,
- prowadzenie ewidencji druków ścisłego zarachowania,
- prowadzenie spraw z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym zaopatrywanie w środki ochrony i odzież oraz szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy,
- koordynowanie spraw związanych z ochroną przeciwpożarową obiektów Muzeum, a w szczególności prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie ochrony przeciwpożarowej (szkolenia pracowników, okresowe przeglądy maszyn i urządzeń w świetle obowiązujących przepisów przeciwpożarowych), sprawowanie nadzoru nad stanem sprzętu i zabezpieczenia przeciwpożarowego w obiektach Muzeum,
- koordynowanie wszelkich spraw związanych z ochroną i zabezpieczeniem Muzeum,
- koordynowanie zaopatrzenia w środki czystości i materiały techniczne – biurowe wszystkich komórek organizacyjnych,
- administrowanie siecią komputerową i bazą danych w Muzeum (stanowisko ASI – Administrator Systemów Informatycznych) oraz sprawowanie nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem

Dział Organizacyjno-Administracyjny i Kadr, fot. Mariusz Łężniak.

- i wykorzystaniem sprzętu komputerowego powierzonego wszystkim pracownikom, w tym m.in. prowadzenie ewidencji sprzętu komputerowego i zużytych materiałów, nadzór techniczny i modernizacja sieci komputerowej, archiwizowanie danych,
 - koordynowanie pracy osób prowadzących sprawy administracyjno – biurowe w poszczególnych oddziałach Muzeum,
 - prowadzenie wszelkich spraw osobowych, zatrudnienia i spraw socjalnych pracowników Muzeum oraz członków ich rodzin,
 - prowadzenie punktów kasowych w obiektach Muzeum zlokalizowanych w siedzibie Muzeum w Kielcach oraz obiekcie in situ Dworek Łaszczyków w Kielcach.
- W nadchodzących wydaniach kwartalnika przybliżymy Państwu specyfikę pracy kolejnych Działów MWK.

Jan Bernasiewicz, „Ogród Rzeźb”, Park Etnograficzny w Tokarni, Zagroda z Bukowskiej Woli – Sektor Wyżynny, fot. Grzegorz Chorążek.

Ogród cudów Jana Bernasiewicza

Kolekcja rzeźb Jana Bernasiewicza (1908–1984), znanego jako „Bernaś”, jest unikatowym zbiorem polskiej sztuki ludowej, który niemal w całości znajduje się w zasobach Muzeum Wsi Kieleckiej.

Artysta pochodzący z Jaworzni koło Piekoszowa, stworzył słynny Ogród Rzeźb, będący połączeniem galerii na wolnym powietrzu, miejsca pamięci i osobistego azylu. Na krótko przed śmiercią przekazał swój dorobek Muzeum Wsi Kieleckiej, chcąc „ocalić go od zapomnienia”.

Obecnie część jego prac można podziwiać na wystawie stałej „Ocalić od zapomnienia. Jan Bernasiewicz, twórca Ogrodu Rzeźb”, która znajduje się w Parku Etnograficznym w Tokarni (Zagroda z Bukowskiej Woli – Sektor Wyżynny).

„Bernaś” uważał się za powiernika historii, a jego pracę inspirował obywatelski i duchowy obowiązek. W jego mniemaniu drewniane figury miały być trwalsze niż ludzka pamięć. – Ja nie rzeźbię dla pieniędzy, ja rzeźbię dla potomności, żeby wiedzieli, jak dawniej bywało i jacy ludzie po tej ziemi chodzili – mówił. Rzeźby znajdujące się w kolekcji Muzeum Wsi Kieleckiej odzwierciedlają hierarchię wartości artysty, który dzielił swoje prace na konkretne cykle tematyczne:

Panteon narodowy i historyczny – Najlicniejsza grupa, obejmująca królów Polski, wodzów (np. Tadeusz Kościuszko, Józef Piłsudski) oraz bohaterów narodowych.

Świat sakralny – Figury Chrystusa Frasobliwego, liczne przedstawienia Matki Boskiej oraz zastępy aniołów i świętych.

Galeria pisarzy i uczonych – Rzeźbiarskie portrety m.in. Mikołaja Kopernika, Jana Kochanowskiego, Adama Mickiewicza, Henryka Sienkiewicza.

Jan Bernasiewicz, „Ogród Rzeźb”, Park Etnograficzny w Tokarni, Zagroda z Bukowskiej Woli – Sektor Wyżynny, fot. Grzegorz Chorążek.

Sceny rodzajowe i ludzie – Przedstawienia wiejskich rzemieślników, sąsiadów artysty oraz scen z życia codziennego dawnej wsi.

Bestiariusz i natura – Postacie zwierząt (dzikich i domowych) oraz ptaków, które w oryginalnym ogrodzie w Jaworzni „zamieszkiwały” drzewa i krzewy.

Autoportrety – Jan Bernasiewicz wielokrotnie rzeźbił samego siebie przy pracy lub jako opiekuna swojego ogrodu.

Rzeźby wykonywał głównie w drewnie lipowym i olchowym, a ich cechą charakterystyczną jest jaskrawa, emaliowa polichromia.

Jana Bernasiewicza często porównuje się do Nikifora Krynickiego. Obaj artyści, choć operowali różnymi technikami, należą do kręgu najwybitniejszych twórców sztuki naiwnej (z franc. art brut). Podobnie jak Nikifor, Bernas był samoukiem, człowiekiem żyjącym na obrzeżu społeczeństwa, całkowicie oddanym swojej pasji, którą otoczenie często postrzegało jako dziwactwo.

Obaj tworzyli z wewnętrznego przymusu, z potrzeby serca i obaj stworzyli swój własny świat. Za życia niezrozumiani, dziś obaj są uznawani za filary polskiej sztuki nieprofesjonalnej.

Muzeum Wsi Kieleckiej w 2024 roku wzbogaciło dotychczasowe zbiory o unikatowe nagrania głosu artysty oraz kolekcję fotografii i odręcznych zapisków, która liczy ponad 1700 pozycji, stając się tym samym największym dysponentem dzieł oraz niezwykle cennej części dokumentacyjnej kolekcji tego wybitnego artysty.

Beata Ryń

Kalendarium Wydarzeń

Muzeum Wsi Kieleckiej
ul. Jana Pawła II 6
25-025 Kielce
tel.: 41 34 492 97 wew. 110
fax: 41 34 450 08
poczta@mwk.com.pl
www.mwk.com.pl

ŚWIĘTOKRZYSKI FESTIWAL SMAKÓW
2-3 Maj 2026 / 12:00-18:00

RODZINNA NIEDZIELA W SKANSENIE
NIEDZIELA ZA WĘŁEM
FINAŁ REGIONALNEGO KONKURSU „NASZE
KULINARNE DZIEDZICTWO – SMAKI REGIONÓW”
17 Maj 2026 / 11:00-17:00

DZIEŃ DZIECKA W SKANSENIE
31 Maj 2026 / 11:00-16:00

XXI ŚWIĘTOKRZYSKI JARMARK
AGROTURYSTYCZNY
7 Czerwiec 2026 / 12:00-18:00

NIEDZIELA Z KONSERWACJĄ ZABYTKÓW
14 Czerwiec 2026 / 10:00-17:00

SIANOKOSY I SOBÓTKA
21 Czerwiec 2026 / 12.00-19.00

XXXIV WYTOPKI OŁOWIU
5 Lipiec 2026 / 11.00-16.00

50-TE URODZINY MUZEUM WSI KIELECKIEJ
19 Lipiec 2026 / 11.00-16.00

RODZINNA NIEDZIELA W SKANSENIE.
SZTUKA W CHACIE I ZAGRODZIE ORAZ
MACHAJ WĘDĄ RYBY BĘDĄ
26 Lipiec 2026 / 11.00-16.00

MOTOPIKNIK ZLOT ZABYTKOWYCH AUT
I MOTOCYKLI
9 Sierpień 2026 / 11.00-17.00

RODZINNA NIEDZIELA W SKANSENIE
ZE ŚWIĘTYM FRANCISZKIEM
23 Sierpień 2026 / 11.00-16.00

ŚWIĘTO CHLEBA
23 Sierpień 2026 / 12.00-18.00

ŚWIĘTOKRZYSKIE DOŻYNKI WOJEWÓDZKIE
6 Wrzesień 2026 / 11.00-18.00

SMAKI JESIENI
20 Wrzesień 2026 / 12.00-17.00

RODZINNA NIEDZIELA W SKANSENIE –
PIKNIK PSZCZELARSKI
20 Wrzesień 2026 / 12.00-17.00

HUBERTUS ŚWIĘTOKRZYSKI
4 Październik 2026 / 11.00-16.00

NAJLEPSZA GOSPODYNI I GOSPODARZ
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
18 Październik 2026 / 11.00-16.00

KIERMASZ ŚWIĄTECZNY
20 Grudzień 2026

DZIEŃ WALKI I MĘCZEŃSTWA WSI POLSKIEJ
83. ROCZNICA PACYFIKACJI WSI MICHNIÓW
12 – 13 lipca 2026 / 14.00-17.00